

JULIA MAY SAU INFERNUL TANDREȚEI

Există două axiome care fac din semn, în principal, un obiect sui generis: - pausemia = totul e semn; totul are semnificație sau poate avea - polisemia = orice semn (obiect) poate avea mai multe semnificații (unicitatea existenței nu determină unicitatea semnificației).

O atingere reflectantă spre interior a operei poetice dar și epice a Marianeii Zavati Gardner – nu poate limpezi oglinditor – comunicat și nu poate fi explorat dincolo de vâlul morganatic al textului din ultima sa carte editată recent de excelentul poet-semiotician Dumitru Velea. Este vorba despre „Vise la minut,- editura Contrafort, Craiova. Referințe succinte și complementare în a face o schiță de portet, oferă *Al. Călinescu, Gina Sebastian Alcalay, Al Mirodan, Dumitru Velea și Eugen Evu*. Înainte de a conota câteva marginalii pe textul poemului pe care l-am retitrat” Rătăciria și întoarcerea Juliei May”, reținem din bogatul palmares al româncei rezidente în Anglia decernări ce onorează semnificativa panoplie de trofee: 4 Editor’s Choice Award UK 1996, UK 1997, UK 1998, USA 2003 The Third Prize and the Bronze Medal in the North American Open Poetry Competition 1998; The American-Romanian Academy Award for Poetry Xanada 2001; The Ionel Jianu Award for Arts Canada 2001; Provincia Corvina- Diploma de Excelență 2007 pentru excepționale contribuții la dezvoltarea punților literare și traduceri româno engleze. Pentru mine însă Mariana Zavati Gardner, cu care cooperez benefic de câțiva nai, dincolo de vitregia distanței geo-grafice – este o voce distinctă și inepuizabilă în arderea etapelor, dintr-un fond ancestral extrem de rezistent.

Negreșit, spre a interpreta acest poem greu echivalabil în scrierea românească, (cel mult ar fi ispita unor tangente la Riga Crypto barbiană – eventual și la Mistrețul cu colți de argint de Doinaș) – acest poem, zic, poate fi subtitrat poeseu și decodat în grila unui Umberto Eco, semioticianului cel mai en vogue pentru noi de la Roland Barthes încoace.

Mariana Zavati Gardner este pe un itinerar cert cohelian, în sensul „legendei personale” și a inițierii prin regresivitate în memoria acut afectivă, revelând în sincretismul unui text ce nu se deschide decât în cheie structuralistă.

Personajul ei Julia May este evident o proiecție auto-spectivă (de introspecție) și este recognoscibil din cel puțin unul dintre romanele ei editat în engleză „Miss Mariana in black and white” PYB o2937- editat în UK. Admirabila „practiciană” lingvistic-literară a dezvoltat în timp- prin opera ei excelent receptată pe meridiane, cu firesc ecou în cel românesc – o evoluție performantă, pe

dificilul traseu al acestei mitologizante – codificante demersuri etice-estetice – literare. Povestea personală constrânge de fapt povestea lumii anume, a lumii trăite sub dublul semn al destinului – asumării identitare.

Poemul – Cheie al Marianeii Zavati Gardner sintetizează așadar o interpretare a ceea ce numim Amor Fati în post-modernismul românesc – ce interferează paradoxal (sau cum ar spune Ulici, face trecerea- pasajul) între două promoții distincte ale „grilei” critice a acestuia, a promoțiilor. Mariana Zavati Gardner a trăit copilăria și adolescența în România și nu oriunde, ci în cetatea bacoviană ... Nu ne mirăm că poeta și romanciera ulterior stabilită în UK păstrează și ramifică o anume „condiție”, a zodiacului pecetluit de marele simbolist român dar și de un uitat pe nemerit Ovidiu Genaru (...) așadar a poezilor „blestemați” în sensul rimbaudian. Dar la Mariana Zavati Gardner nu auzim „plânsul materiei” ci răstrunrând ecuația metafizică – auzim „antimateria răsând” ...

Julia May este geamănă lui Domnișoarei Mariana cea care auto-portretează multiplicând halucinant abisale ipostaze ale unei memorii cvasi-afective. Refugiul semantic în codexul stilistic propriu – unul viguros și mereu reumplut de experimentul personal –, ordonează ceea ce ea definește a fi „visul suprarealist metamorfozat în expresii acute” ...Autoarea ne oferă desigur o cheie proprie: avem în față problema psihosociologică a crizei de identitate.

Zavati Gardner afirmă explicit: înfruntările Juliei / Marianeii ...sunt incursiuni (citește traseu labirintic, pe firul Ariadnei în sens invers (!) sau dacă vrei al copilei din basme care regăsește calea prin pădurea fermecată spre Acasă, presărând cu cenușă drumul... rătăcirii (n).

Scriitoare cultă, cunoscătoare a principalelor limbi circulate azi, ea reușește a-și păstra nu doar stilul ci și identitatea creativă.

Poema Juliei May – Miss. Mariana condensează așadar un COD al translației semantice complexe și în mod curios nu prin apelul la un melos arhaic autohton (românesc) ci integrant în spațiul cultural anglo-saxon.

De la Hugo Friedrick prin Roland Barthes și ajungând la Umberto Eco – triada ne sugerează cronologic și faptic un triumf al semioticianului cel mai pretabil la interpretarea Juliei May.

Fără o temeinică explorare a filosofiei italianului, nu vom „decripta” acest produs de excepție al unei autoare înzestrate dar și cu absorbții deloc eclecticice, mai degrabă sincretice din marele bazin cultural – paideumatic european. Spre a savura – literalmente – poemul, m-am sustras din emoția de impact cu efecte mantice indusă

de citirea nu cu ochii, ci recitativ molcom a acestuia.

Efectul de „vrajă mantramică” – de descântec, de epos oarecum în tonusul marelui Edgar Allan Poe (Nevermore!)... poate fi separat când intrăm cu detașarea critică necesară, după recitirea „Limitelor interpretării”, „Opera deschisă” și mai ales „În căutarea limbii perfecte”. Mantica transgresează spre RO- mantică, romantism. Julia este „Cenușăreasa” romantică în basmul lumii retrăit la infinit de... Alice! Țara – lumea este una a „minunilor” în noima de fapt a necunoașterii lumii, dar accesibilității ei prin forța magică a lui Amor Fati!

Nici vorbă însă de narcisismul eladic, ori de frisoane eractice. E de observat absența din opera Marianeii Zavati Gardner a dimensiunii erotice: paradoxal, deoarece un senzualism estetizat, transferat mereu în voluptatea textului (!) disimulează ceea ce Yourcener numea „infernul tandreței” .

2. Textual, Julia May este o mini-epopee modernă, în care limba română repotentează dificil traductibil, cred, substratul arhaic sau am spune arheo-ființial al arealului original al autoarei.

Atât poezia cât și proza ei sunt impregnate de referiri explicite, evocări ale unui țărm ce se estompează – se transfigurează obsedant în mitosul modern al pribegiei- inițiatice și țintind Calea Regală a lui Malraux.

„De departe oglinda cu vise) chema pe Julia May... Din întuneric se luptă/ să se nască Julia May/ în braze străine și ferecate/ în preziceri zăpăcite și coapte/ Caliope strângea în brațe o Tăbilță/ își închipuia că stăpânește lumina-/ Ursitoarele erau înfățișate în haos...” (pag 8).

Uluitoare cheie decodoare! Frisonul marelui basm românesc prelucrat de Ispirescu „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte, cu acel „plâns de a nu se naște”, stigmat al Ursitelor – Parcelor!

„Erato se dichisea (cuvânt al sulemenelii turcism curios în spațiul moldav...n) deci Erato nu este cea a pantheonului pur eladic – ci una a fardurilor care fac din Julia (...), o fascinată de oglinzi în saloanele intertextuale!

Feciorelnicia domnișoarei Enigel-Julia-Mariana (voila!) este a „algebricelor umbre legate-n funii”. Cripto are voluptatea otheadelor furișate spre a ispiți – cucerii Prințul prin mreje și „afacerile privirii capcane”. În orașul ei „de himeră cu uși de stejar, cu „umbre de ființe trezite”, parcă suntem duși de textul viu pe un țărm irlandez bântuit de fantome – ale memoriei aici, - ori dacă vreți în Bacăul d’antan, fie oriunde, într-o zonă interferând mitosul cu halucinantul Real. Unul ars și convertit în artă.

Inevitabile gratuități din textul incipient, au rolul umbrelor în pictură, sunt contrapunctive, spre a valorifica strălucirea intuitivă a mesajului- cod gematric din poem.

„Interpreta își ascunde suferința/ tragedia iubirii pierdute pe veci/ Polyhymnia în Galeșă Stare... Descrierea scenei mitice eladice a zeitelor face aproape inabordabil semnificatul poemului – asupritor pentru neofit. Dar oare cui anume vorbim prin poezie? Juhtapunerile zieiști pe uman- „miriadele de nivele” – de ce nu... fractali? Cu acset poem capp-o-d-operă a Marianeii Zavati Gardner – suntem diferențiați: fie surzi și orbi la accesarea Misterului

existenței – datum , - fie având privilegiul e a „gusta” prin întrezărirea Noimei sacrum – ceea ce ne poate consola ca muritori: dezmațul și nefericirea erotică a zeilor... Dar Julia May este o ...hibrizee. Chemarea de departe a Juliei – prin „ oglinzile- caleidoscopul magic al memoriei ancestrale – Este chemarea destinului care finalmente se va împlini. Tragicul final este unicul trofeu – am spune al Asonptiunii / Roland Barthes dixit) -: explorare – progres (devenire, n.) și deznodământ: eliberarea spiritului din materia cu foame de sine manifestă mai ales în Fecioară –Femeie-Mater. Sofia (and filo-sofia) alchimică transcende în Fiul – prin spiritu sacrum. Transcrierea în operă sublimează nașterea (în lume) și cunoașterea . Toate podoabele (estetismul operei) se usucă și pier. Substanța iubirii „etern pierdute”, nu este trădare ,ci asumare a condiției feminine într-o lume asuprită esențial de Pater. Un Deus Otiosus în cheia „ Coincidentia Opositorum” . Jocul de oglinzi al acestui excepțional poem–eseu–epopee modernă – este fascinant și relevă forța de substrat semiotic și semantic al unei excelente scriitoare românece. Fie prin pecetea de esență a „paradisului pierdut „al copilăriei, dincolo desigur de profanul istoriei nefericite – anii stalinismului în România – traumatic și poate separator paradoxal de deriziunea și ticăloșia condiției malefice a invaziei puterilor oarbe. Poemul Juliei May este unic în scrisul liric românesc modern și probabil va avea un destin tragic – tocmai că va triumfa în plină pierdere : oare nu avem în Asonptiunea barthesiană un cod– emn–etimion-răsad al... precreștinismului resurect prin dihotomice rupturi de păgânismul ce stăruie în Moldova și probabil în substratele Europei trans-culturale ? Conchid că valoarea operei Julia May este complinită splendid și de trepidația profund metafizică a Structurii unui mare suflet empatic, prin aceasta valoros uman. Julia May este opera polisemantică prin excelență și merită instrumentare critică pe măsură, notațiile noastre fiind empatetic rezonante prin afinitățile elective ale unei Condiții de a fi. Conchid că dincolo de capcane (sky traps în text!), mesajul focalizat este al iubirii care dăruie mai mult decât cere răsplata la schimb – prin aceea că legea este de a iubi ci nu de a fi iubit....

